

ρέχουτιν ἄστυλον εἰς τοὺς διωκομένους κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου, οὐδὲ διατάζουσι νὰ διανύσωσιν ἐν ὥρᾳ νυκτὸς καὶ χειμῶνος μακρὰν ὁδόν, ὅπως κομίσωσιν αὐτοῖς τροφήν εἰς δυσπρόσιτα σπήλαια καὶ δάση. Ὅσοις τούτων δὲν κατώρθωνον νὰ σώσωσι παρηκολούθουν ἐνθαρρύνουσαι καὶ παρηγορούσαι εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, καὶ πάλιν ἐπέστρεφον ἐκεῖ τὴν νύκτα, ὅπως συλλέξωσι καὶ εὐσεβῶς ἐνταφιάσωσι τὰ ἱερὰ ἀποφάγια τοῦ παρατεθέντος εἰς τὸ θηρία συμποσίου. Ἡ θέα τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σπαραγμοῦ, ἀντὶ νὰ τὰς φοβίῃ, τοσοῦτον ἐξήπτε τὸν ζῆλον αὐτῶν, ὥστε ὑβρίζον ἐπιστρέφουσαι ἐκ τοῦ ἀμφιθεάτρου τοὺς θεοὺς, ἔρριπτον πέτραις κατὰ τῶν βωμῶν ἢ ἐπτυσσον εἰς τὰς χύτρας, ὅπου ἔβραζον τὰ ἐξ εἰδωλοθύτου κρέατος δειπνα. Προσαγόμεναι παράπλευροι τῶν ἀνδρῶν εἰς τὰ πραιτώρια κατέπληττον τοὺς δικαστὰς διὰ τῆς τόλμης τῶν ἀπαντήσεων καὶ τοῦ ἀφόβου ἀντικρυσμοῦ τῆς ἐπιχειμένης φοβερᾶς ποινῆς. Οὐδὲ δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ταῦτα ὡς συναξαριστῶν ἐφευρέσεις ἢ, ὡς καθ' ἑαυτὰ ἀπίθανα νὰ τὰ παρίδωμεν, ἀφοῦ πλειστάκις στηρίζονται εἰς ἐθνικῶν συγγραφῶν μαρτυρίας καὶ πρόχειρα παραδείγματα ὁμοίας ψυχικῆς διαθέσεως παρέχουσι αἱ σύγχρονοι τῆς μητρὸς ἢ τῆς μάμμης ἡμῶν ἠρωίδες τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τοῦ Σουλίου, αἱ παρωδουσαι ἐν ταῖς εἰρκταῖς τὴν ἀνάβασιν τῆς ἐπιούσης εἰς τὴν λαιμητόμον ἢ χορεύουσαι παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ βραχάθρου, εἰς τὸ ὅποιον ἔμελλον μετ' ὀλίγον νὰ κρημνισθῶσιν.

(Ἐπεται τὸ τέλος)

ΕΜ. Δ. ΡΟΪΔΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

ΑΓΓΛΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

Ὅταν ἐπεβιάσθην ἐπὶ τοῦ Κάστελ Κλίφορδ δι' Αὐστραλίαν, ἐπήγαίνα, καθὼς οἱ νέοι εἰς τὰ παιδικὰ μυθιστορήματα, διὰ νὰ ζητήσω τύχην.

Ἦτο κωμικὸν τὸ πρᾶγμα διὰ κόρην, ἀλλ' ἤμην μόνη εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἡ προσδοκία νὰ γείνω παιδαγωγὸς ἢ ἀναγνώστρια καμμιαῖς λαίδης, τὸ μόνον ὅπερ ἠδυνάμην νὰ γείνω ἐν Ἀγγλίᾳ, μ' ἔφερον εἰς ἀπελπισίαν.

Ἐκεῖ εἰς τὸν Νέον Κόσμον, εἶπα κατ' ἑμαυτήν, ἠδυνάμην νὰ ἐργασθῶ διὰ νὰ κάμω τὴν τύχην μου.

Ἦδυνάμην ἴσως, μὲ ὅσα χοήματα εἶχα, ν' ἀγοράσω ἐκεῖ μικρὸν ἀγρὸν καὶ νὰ τὸν καλλιεργῶ· εἶχα ἱκανότητα διὰ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐργασίας, ἐπίστευα, καὶ τῇ βοήθειᾳ ὀλίγων ἐργατῶν ἠδυνάμην ν' ἀποκτήσω καλλίστην ἔπαυλιν, ὠραία κτήνη καὶ ἐκλεκτοὺς καρποὺς, καὶ νὰ ζήσω ἀκμαία ἐν μέσῳ τῶν χλοερῶν τοπίων μέχρι τῆς τελευταίας τῶν ἡμερῶν μου.

Παραδόξως δέ, ἡ ἰδέα ὅτι ἔμελλα ἴσως νὰ ὑπανδρευθῶ ποτὲ δὲν ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν μου.

Εἰκοσιπενταετίς ἤδη, ἐθεώρησα ἑμαυτὴν «ἀποκατεστημένην», κ' ἐπῆρα τὴν ἀπόφασίν μου.

Συνήθως, ὅταν ταξιδεύη τις μὲ πλοῖον, κάμνει εὐκόλους γνωριμίας μὲ τινὰς τῶν ἄλλων ἐπιβατῶν, καὶ ὁ πλοίαρχος, βλέπων με μόνην, μ' ἐσύστησεν εἰς πλείστους.

Εἰς τούτων ἦτο ὁ ἐξ Αὐστραλίας κ: Τσέστερ, ὅστις πολὺ μοῦ ἤρσεν.

Ἦτο τεσσαρχοντούτης, καλοφορεμένος καὶ εὐμορφος.

Κάπως μ' ἔφερον εἰς θέσιν νὰ ὁμιλήσω περὶ τῶν σχεδίων μου, τὰ ὅποια ὠνόμασε πολὺ «εὐαίσητα», καὶ εἶτα μοῦ διηγήθη τὴν ἰδίαν του ἱστορίαν.

Ἦτο πτωχὸν παιδίον, τοῦ ὁποῦ ἡ χήρα μήτηρ πολὺ ἐδυσκολεύετο νὰ πορισθῇ ἄρτον διὰ τὰ ὄρφανά της. Τώρα ἦτο βιομήχανος, καὶ τὸ ὄνομά του ἦτο γνωστὸν εἰς ὅλην τὴν Βικτωρίαν.

Ἦτο ὀλίγον τι ὑπερήφανος διὰ τὴν ἐπιτυχίαν του, καὶ μοῦ ἐφαίνετο ὅτι εἶχε δίκαιον νὰ εἶνε.

Ἐὰν ἐπεθύμουν νὰ ζήσω εἰς τὸ μέρος τῆς χώρας ὅπου αὐτὸς κατόκει, μοῦ εἶπε, θὰ ἠδύνατο νὰ μοῦ δώσῃ πολλὰς πολυτίμους πληροφορίας, καὶ πολλῆς δαπάνης καὶ ταραχῆς νὰ μὲ ἀπαλλάξῃ.

Ἦτο πολὺ εὐάρεστον νὰ ἔχω τινά, μεθ' οὗ νὰ συνομιλῶ περὶ τῶν σχεδίων μου, καὶ ὅστις νὰ μὴ θεωρῇ ἀλλόκοτον πρᾶγμα τὸ νὰ βλέπῃ γυναῖκα ἀποδομένην εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου, ὡς θὰ ἔπραττεν ἐνεργητικὸς ἀνὴρ.

Ὡ, αὐτὰ τὰ σχέδια! Ποῦ νὰ ἤξευρα ὅτι ποτὲ δὲν ἔμελλα ν' ἀποπειραθῶ ὅπως τὰ πραγματοποιήσω!

Μετὰ τὰς ἡμέρας τοῦ λαμπροῦ ἡλίου, μετὰ τὰς νύκτας τὰς σεληνοφότους ἢ ἀστροφεγγεῖς, ἤλθε βροεῖα ὀμίχλη. Μίαν ἐσπέραν εὐρέθημεν τυλιγμένοι ἐν αὐτῇ, κ' ἐφαίνετο τόσον πυκνὴ καὶ ψηλαφητὴ, ὡς ἐὰν ἦτο ὑγρὰ μαλλίνη χλαίνα· οὐδὲ εἰς ἐπιθάτης ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Ἐν τῷ θαλάμῳ ἤμεθα ὅλοι μᾶλλον ἄφωιοι, καὶ μόνον ἓνα ἢ δύο ἀνθρώπους ἤκουσα νὰ λέγουν ὅτι ἐπλέαμεν ἐν μεγάλῃ ταχύτητι διὰ τοιοῦτον καιρὸν, ὅποτε ἄλλο τι ἀτμόπλοιον δὲν δύναται νὰ γείνη ὁρατὸν πρὶν πέσῃ ἐπάνω μας.

Ἄλλὰ νομίζω ὅτι κανεὶς ἀπὸ ἡμᾶς δὲν ἠσθάνθη τρόμον ἐωσού ἔξαφνα ἠκούσθη φοβερὸς ροῖθδος, ὅστις ἤχητεν ὡς ἐὰν ἤλθεν ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου.

Ἦτο ἡ ὄξεια φωνὴ τῶν συρίγγων, φοβερὸς δούπος καὶ ἰαχὴ συγκρούσεως καὶ οἱ τόνοι πολλῶν φωνῶν. Ὅ,τι εἶχε προφητευθῆ συνέβη· καὶ δὲν δύναμαι νὰ σᾶς εἶπω τίποτε περισσότερον περὶ τοῦ συμβεβηκότος, εἰμὴ ὅτι μετ' ὀλίγον εἰ-

ρέθην ἐντὸς ἀκάτου μετὰ πολλῶν ἄλλων, ὅτι ὁ κ. Τσέστερ μὲ εἶχε βοηθήσῃ νὰ διαφύγω ἀπὸ τοῦ βυθιζομένου σκάφους, καὶ ὅτι ἦτο ἀκόμη πλησίον μου.

Ἡμεθα ἐν τῷ ὠκεανῷ ἐπὶ τοῦ πλοιαρίου τούτου ἐπὶ πέντε ἢ ἕξ ὥρας, καὶ τέλος προσωκειλαμεν εἰς γωνίαν τινὰ γῆς, περὶ ἧς τίποτε δὲν εἰξεύραμεν. Ὅταν ἡ ὁμίχλη διεσκεδάσθῃ καὶ ἠδυνήθημεν νὰ ἴδωμεν τὰ περὶ ἡμᾶς, ἐμετρήθημεν. Ἔμεναν πέντε ἐξ ἡμῶν ζῶντες ἀκόμη, ἀπολεσθέντων τῶν λοιπῶν ὁ κ. Τσέστερ, εἰς γηραιὸς ναύτης ὀνόματι Τζιμ Πέλλ, εἰς ἱερεὺς τῆς Ἀγγλικανῆς ἐκκλησίας, μία γερόντισσα, ἣτις μετέβαιναν εἰς Αὐστραλίαν πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ υἱοῦ τῆς, κ' ἐγώ.

Ἡμεθα βρεγμένοι ὡς τὸ κόκκαλον, πεινασμένοι καὶ περιτρομοὶ διὰ τὸ μέλλον· ἀλλ' ὁ ἱερεὺς εἶχεν ἀτυχῆσῃ πολὺ δεινότερον. Ἡ σύζυγος καὶ τὸ τέκνον του, οἵτινες εἶχαν καταβῆ εἰς τὸ ἀκάτιον μαζί μας, εἶχαν πνιγῆ. Ἐν τῷ σκότει τὸ ὁποῖον ἐπεκράτει ὅταν προσηράξαμεν εἰς τὴν ξηρὰν, εἶχεν αἰσθανθῆ τὰ κύματα ἀποσπῶντα τοὺς φιλάτους ἀπὸ τὴν ἀγκάλῃν του. Εἶχε πληγῆ καὶ ὁ ἴδιος βρέως, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ σταθῆ εἰς τοὺς πόδας του· ἀλλ' ὅταν τὸν ἐβοηθήσαμεν, ὅσον ἠδυνάμεθα, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς σκεπασμένον μέρος ὑποκάτω δένδρου, μᾶς παρεκάλεσε νὰ τὸν λησμονήσωμεν καὶ νὰ φροντίσωμεν μόνον δι' ἡμᾶς αὐτοὺς.

Ὁ κ. Τσέστερ καὶ ὁ ναύτης ἀνέβησαν ἐπὶ τῶν βράχων καὶ κατώπτευσαν τὸ μέρος. Ἐπέστρεψαν δὲ μὲ καλὰς καὶ παρηγόρους εἰδήσεις.

Ἐπῆρχε πηγὴ ὕδατος ἐπὶ τῆς νήσου καὶ τινες καρποὶ ἐδῶ κ' ἐκεῖ, περὶ ὧν ὁ γηραιὸς ναύτης ἀπεράνθη ὅτι ἦσαν εὐχρημοί.

Ἡ νῆσος ἦτο μικρά, ἀλλὰ δὲν ἠθέλομεν στερηθῆ τροφῆς ἀμέσως, καὶ ἀναμφιβόλως θὰ ἐσωζόμεθα τάχιστα.

Ἡ ἐλπίς ζῆ αἰωνία εἰς τὰ ἀνθρώπινα στήθη, καὶ παραδόξως, καίτοι ὅλα τὰ ἐπιγεῖα πράγματά μου κατεπόθησαν ὑπὸ τῆς θαλάσσης, δὲν ἀπληπίσθη.

Θαλπερὸς ἥλιος ταχέως ἐστέγνωσε τὰ ἐνδύματά μας, καὶ ἡμεθα ὅλοι ὑγιεῖς καὶ ἰσχυροὶ διὰ νὰ υποφέρωμεν πολλά, ἐξαιρουμένου τοῦ αἰδεσίου μου κ. Ἄρτσερ.

Περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ὁ κ. Τσέστερ μ' ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ βραχίονος καὶ μὲ ὠδήγησεν εἰς ἓν μέρος τῆς παραλίας, τὸ ὁποῖον ἦτο λεῖον καὶ στιλπνόν, ὡς ἐὰν ἡ ἄμμος ἦτο ἀργυρόκοιτις.

— Εἴμεθα εἰς περίεργον θέσιν, Ἐλένη Βέντων, μοῦ εἶπε· πόσον ὀλίγον τὸ ἐπεριμέναμεν νὰ τὸ πάθωμεν αὐτὸ εἰς τὴν ζωὴν μας! Αὐτὸ εἶνε τὸ τέλος τῶν ἐλπίδων σου, φοβοῦμαι. Δὲν ἠμπορεῖς ν' ἀγοράσῃς τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον τώρα, φίλη μου, δὲν δύνασαι νὰ γείνης κυρία ἀγρονόμος.

Θ' ἀναγκασθῆς νὰ μεταβάλῃς τὰ σχέδιά σου, καὶ θέλω νὰ σοῦ προτείνω κάτι· καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον μάλιστα σ' ἔφερα ἐδῶ.

— Ἀκούω, εἶπα.

— Καλὰ, Ἐλένη, εἶπε, θὰ ἐξηγηθῶ μὲ ὀλίγα λόγια. Ὑπανδρεύσου με. Εἶχα πάντοτε αὐτὴν τὴν ιδέαν διὰ τὸ μέλλον, ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν καθ' ἣν συνητηθήμεν· διότι σὲ ἠγάπησα ἀμέσως ἅμα σὲ εἶδα· ἀλλ' αἱ περιστάσεις ἀλλάζουν τὰς ὑποθέσεις. Ἐὰν δὲν ἔχῃς ἀντιπάθειαν εἰς ἐμέ, ἃς κερδίσωμεν καιρόν. Ὁ κ. Ἄρτσερ δὲν θὰ ζήσῃ πολὺ. Ἐὰν μοῦ τὸ ἐπιτρέψῃς, θὰ τὸν παρακαλέσω νὰ μᾶς στεφανώσῃ ἀμέσως. Ἐχομεν δὲ καὶ δύο μάρτυρας· ὁ Θεὸς εἰξεύρει τί δύναται νὰ συμβῆ. Τί λέγεις, Ἐλένη;

Ἐσκέφθη μίαν στιγμὴν καὶ εἶτα ἀπήντησα:

— Μοῦ ἀρέσεις. Κάμε ὅ,τι νομίζεις καλὸν καὶ φρόνιμον.

Καὶ οὕτω συνέβη ὥστε ὅλοι συνηθροίσθημεν περὶ τὴν πενιχρὰν ἐκ φύλλων καὶ χόρτων στρωμνὴν, τὴν ὁποίαν εἶχαμεν παρασκευάσῃ διὰ τὸν αἰδέσιμον Ἄρτσερ, ὅπως ἀναπαύεται ἐπ' αὐτῆς, κ' ἐκεῖ μᾶς ἐστεφάνωσεν ἐμὲ καὶ τὸν κ. Τσέστερ, ἀπαγγέλλων τὰς εὐχὰς ἐκ μνήμης.

Ἦτο παράδοξος καὶ ἐπίσημος γάμος.

Ἀκολούθως, ὁ σύζυγός μου καὶ ὁ ναύτης ἀνέβησαν ἕως τὴν πηγὴν τοῦ ὕδατος διὰ ν' ἀνάψωσι πυρσούς διὰ προστριβῆς ἐκ τοῦ πυκνοῦ δάσους τοῦ ἄνωθεν τῶν βράχων, ἵνα πᾶν παραπλέον πλοῖον πληροφορηθῆ τὴν θέσιν μας, καὶ ἡ γραῖα χήρα κ' ἐγὼ ἐκαθίσταμεν παραπλεύρως τοῦ κ. Ἄρτσε.

Περὶ τὸ λυκκυγὲς ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς, μᾶλλον εὐτυχῆς ὅτι ἀπέθνησκεν, ἀφοῦ ἦτο θέλημα Θεοῦ, ἢ νὰ ζῆ κερωρισμένος ἀπ' ἐκεῖνον οὐς ἠγάπα.

Δύο ἡμέρας ὕστερον ἐπέβημεν ἐπὶ λέμβου σταλείτης πρὸς βοήθειαν ἡμῶν ὑπὸ παραπλευσάσης νορβηγικῆς σκούνας, ναυλωμένης διὰ τὸ Μέλβουρν, ὅπου ἐφθάσαμεν ἀσφαλῶς. Ἡ χήρα ἀπῆλθε πρὸς τὸν υἱὸν τῆς, ὁ ναύτης πρὸς τοὺς οἰκεῖους του.

Ὁ σύζυγός μου, ἀφοῦ μοῦ ἐπρομήθευσεν ἀναγκαῖα τινὰ ἐνδύματα, μ' ἔλαβεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἦτο περίεργον μέρος· ὠραία οἰκία περικυκλουμένη ἀπὸ δύο κήπους καὶ ἀπὸ μίαν γεωργικὴν ἔπαυλιν, κειμένην ἐπὶ τῆς κορυφῆς λόφου. Κάτω εἰς τὴν κοιλάδα ἦτο τὸ ἐργοστάσιον, οὗ κύριος ἦτο ὁ Τσέστερ.

Ἐκεῖ ἐπήγαινε καθ' ἐκάστην, ἐργαζόμενος ἐν τῷ παρασκευαστηρίῳ ἐπὶ πολλὰς ὥρας, χειριζόμενος ἐπικινδύνους χημικὰς οὐσίας, κάμων ἔργον, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ γείνη ἀπὸ τὰς ἰδίας του χεῖρας καὶ ὄχι ἀπὸ ἄλλας.

Οὐδὲν ἔτακτον συνέβη ποτὲ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο· ὁ κύριος ἐπετήρῃ τὰ πάντα καλῶς. Ὅταν εἰργάζετο, ἐφόρει πάντοτε λευκὸν μάλλινον χι-

τῶνα καὶ λευκὸν πιλίδιον ἀφῆνων τὰ συνήθη ἐνδύματά του ἐν ἱματιοθήκῃ ἐκτὸς τοῦ ἐργαστηρίου.

Τὴν ἐσπέραν ἤμεθα εἰς τὴν οἰκίαν μαζί. Ἡ ζωὴ μας ἦτο πολὺ ἡσυχος, διότι δὲν εἶχαμεν, κατὰ γράμμα, γείτονας. Οἱ συχνότεροι ἐπισκέπται μας ἦσαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ αἱ ἀδελφαὶ τοῦ κ. Τεσέστερ.

Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἠσθάνθην ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν μὲ ἠγάπα, οὐδὲ ἦσαν ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους ν' ἀγαπῶ. Δὲν εἶχαν προσπαθῆσι νὰ βελτιώσωσι τὸ ἦθος των καὶ νὰ μορφωθῶσι, καθὼς ἐπραξεν ὁ ἀδελφός των ἦσαν στενοκέφαλοι καὶ ἀπειροκάλοιοι, ἡγεμονικῶς ζῶντες ἐκ τῆς ἐλευθεριότητος ἐκείνου, καὶ κατὰ τὴν γνώμην μου, ἐπεβάλλοντο εἰς αὐτόν. Ἦσαν ἐν τοσοῦτῳ εὐνοούμενοί του, καὶ σεβομένη ἑμαυτὴν κ' ἐκείνου δὲν ἐξέφραζα τὴν περὶ αὐτῶν γνώμην μου. Ὅταν ἤρχοντο τοὺς ἐδεξιούμενῃ πανηγυρικῶς, ἔπαιζα μουσικὴν καὶ ἐψαλλα πρὸς τέρψιν των, προσεπάθουν νὰ φανῶ εὐάρεστος μὲ κάθε τρόπον, γινώσκουσα ἅμα ὅτι δὲν ἦσαν φίλοι μου, ἀλλ' αἰσθανομένη ἑμαυτὴν ἀσφαλῆ ἐν τῇ στοργῇ καὶ τῇ ἐμπιστοσύνῃ τοῦ συζύγου μου.

Οὕτω ἐξήσχημεν ὁμοῦ πέντε εὐτυχῆ ἔτη. Δύο θυγάτρια μᾶς ἐγεννήθησαν, καὶ τόσον βεβαιωμένη ἤμην περὶ τῆς προσφιλῆς τοῦ συζύγου μου, ὥστε δὲν ἠσθάνομην πλέον ἀνησυχίαν ὡς πρὸς τὸ ἔργον του ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ. Ἐκ τῆς γαληνίου ταύτης ἀσφαλείας καὶ εὐτυχίας ἐξηγήθητι δι' αἰφνιδίας πληγῆς.

Εἶχα μεταβῆ εἰς τὴν πλησίον πόλιν διὰ νὰ κάμω ἀγοράς τινας, λαβοῦσα μετ' ἐμοῦ καὶ τὰ τέκνα μου, καὶ ἐπέστρεψα οἴκαδε περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ὅταν ἔφθασα εἰς τὴν ἐμπορικὴν ἀποβάθραν, δύο ἄνδρες, ὧν τὰς ὄψεις ἐγνώριζα, ἐπλησίασαν εἰς ἐμέ.

— Ἡ ἄμαξα περιμένει διὰ σᾶς, κυρία, εἶπεν ὁ εἰς, ἀλλὰ μὴν ἀναβαίνειτε ἀκόμη εἰς αὐτήν. Ὑπάρχουν εἰδήσεις διὰ σᾶς.

— Κακαὶ εἰδήσεις, κυρία, εἶπεν ὁ ἕτερος.

— Πολὺ κακαὶ εἰδήσεις, ἐξηκολούθησεν ὁ πρῶτος λαλήσας.

— Ἡ χειροτέρα εἰδήσεις, τὴν ὁποίαν δύναμαι ν' ἀκούσω, εἶνε ὅτι συνέβη τίποτε εἰς τὸν σύζυγόν μου, ἐψιθύρισα τρέμουσα ἐγώ.

Ὁ ἄνθρωπος ὑπεκλίθη σοβαρῶς· ὁ ἄλλος ἐδάκρυσεν.

— Εἰπέτε μοι τὸ ταχύτερον, εἰμπορῶ ν' ἀκούσω, εἶπον ὠχριῶσα.

— Ἐκρηξίς συνέβη εἰς τὸ χημικὸν ἐργαστήριον, εἶπεν ὁ μάλλον ἀτάραχος τῶν δύο.

— Δὲν ἐφρονεῖθι! δὲν ἐφρονεῖθι! ἀνέκραξα ἀγρία ἐγώ· ἐπληρώθη μόνον, δὲν ἔχει οὕτω;

— Τὸν ἐγνώρισαν μόνον ἀπὸ τὸ φῶρεμα ὁποῦ φερεῖ πάντοτε, εἶπεν ὁ ἕτερος· εἰξεύρω τί ὑποφέρετε· τὸ ἔπαθα κ' ἐγώ· συλλογισθῆτε τὰ παι-

διά... τὰ ἰδικά σας... τὰ ἰδικά του!...

Ἄλλὰ δὲν ἤκουσα πλέον τίποτε. Αἱ αἰσθήσεις μου μ' ἐγκατέλιπον, καὶ ἐμετέφεραν εἰς τὴν ἔρημον οἰκίαν μου ἀναίσθητον. Ἐκεῖ ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς καταντικρῶ τῆς ἀνδραδέλφης μου καὶ τῶν ἀδελφῶν τῆς. Μοὶ ἐνεποίησαν φρίκην. Ἐπὶ τοῦ προσώπου των δὲν ἔβλεπα εἰλικρινῆ θλίψιν, ἀλλὰ μόνον προσποίησησιν. Εἶχαν ἐνσκήψει ἐκεῖ ὡς ἄρπυιαι, ἐλπίζοντες νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ ἀδελφοῦ των.

Ἦρχισαν ἀμέσως τὴν ἔφοδον· τὴν πρῶταν, πρὸ τῆς κηδείας, ὁ πρεσβύτερος τῶν δύο ἀνδραδέλφων μου, Γουλιέλμος, ἦλθε πρὸς με, καθ' ὃν χρόνον ἡθεραπευνίς μ' ἐνέδουε τὰ μαῦρά μου ἐνδύματα, καὶ χωρὶς νὰ περιμένῃ ν' ἀποπέμψω τὴν παιδίσκην, ἐστάθη ἐνώπιόν μου, μὲ τοὺς δακτύλους συμπεπλεγμένους καὶ τὰς χεῖρας συνημμένας κατ' ἰδιάζοντα αὐτῷ τρόπῳ καὶ ἠρώτησε:

— Λοιπόν, τώρα τί σκοπεύετε νὰ κάμετε;

— Νὰ κάμω; εἶπα. Δὲν εἰξεύρω τί ἐννοεῖτε.

— Πρέπει νὰ εὑρῆτε κάπου νὰ ὑπάγετε, εἰξεύρετε, εἶπεν ὁ ἀνδραδέλφος μου· εἰμπορεῖτε νὰ τὸ σκέπτεσθε αὐτό.

— Δὲν εἶνε καιρὸς τώρα διὰ νὰ μοῦ ὀμιλήτε, εἶπα. Ἐλπίζω ὅτι θὰ ὑπάγω εἰς τὸν τάφον μου. Πῶς εἰμπορῶ νὰ ζήσω χωρὶς τὸν σύζυγόν μου; ὦ! Κάρολε, φίλατέ μου! Κάρολε, φίλατέ μου!

— Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, εἶπεν ὁ Γουλιέλμος, δὲν εἰμπορεῖτε νὰ ἔλθετε κάτω· ἀρκοῦν οἱ ἄνδρες. Ἡ ἀδελφή μου Ἄννα θὰ μείνῃ μαζί σας, διὰ νὰ μὴν παρατηρηθῆ πολὺ... ἀλλ' ἐπεὶ δὲ ἔν ἐἰ μ π ο ρ ε ῖ τ ε νὰ ἐμφανισθῆτε.

— Θὰ καταβάλω προσπάθειαν, εἶπα, νομίσασα ὅτι, μετ' ὅλα ταῦτα ἐκῆδετο ἴσως τῆς ὑγείας μου καὶ τὸ ἐξέφραζεν ἀδεξιῶ τῷ τρόπῳ.

— Δὲν εἰμποροῦμεν νὰ κακοσυστήσωμεν τὴν οἰκογένειαν εἰς τοιαύτην περίστασιν, εἶπεν ὁ Γουλιέλμος· ἤμεθα πάντοτε εὐπόλητοι. Τὸ εἶδος τῆς σχέσεως, ἣτις ὑπῆρχε μεταξύ ὑμῶν κ' ἐκείνου, ἦτο ὑπόθεσις του ἐνόσω ἔζη· τώρα εἶνε ἰδικὴ μας ὑπόθεσις.

— Τί ἐννοεῖτε; ἐψιθύρισα.

— Δὲν φρονεῖτε ἴσως ὅτι εἰμπορεῖτε ν' ἀποδείξετε ὅτι ἠσθέποτε σύζυγός του εἶπεν ὁ Γουλιέλμος.

Ὁθεραπευνίς προσέβλεψε πρὸς αὐτὸν ἐκπληκτος.

— Δὲν ἤμην σύζυγός του! ἀνέκραξα μανιώδης ἐγώ.

Καὶ τότε ἡ ἀνάμνησις τοῦ γάμου μας ἐπὶ τῆς ἐρήμου νήσου ὑπὸ ἱερέως, ὅστις ἀπέθανεν ἅμα νυμφεύσας ἡμᾶς, ἐπὶ παρουσίᾳ μαρτύρων, οἵτινες δὲν ἐφάνησαν πλέον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἐπανήλθεν εἰς ἐμέ.

Δὲν εἶχα προβλέψῃ ποτὲ ὅτι ὁ γάμος μου θὰ

ἡμισθητεῖτο, ἀλλὰ δὲν εἶχα ἀπόδειξιν, ἀπόδειξιν καμμίαν.

Ἡ Ἄννα εἰσῆλθε μετ' οὐ πολὺ, κλείουσα ὀπισθὲν τῆς τῆν θύραν. Μοὶ ἀπηγορεύετο νὰ προσφέρω τὸ ὕστατον δείγμα σεβασμοῦ εἰς τὸν ἄνδρα, ὃν τοσοῦτον ἠγάπων.

Τὰ τέκνα μου ἦλθον πρὸς με. Συνεσταλμένη ἐπὶ τοῦ σκίμποδός μου τὰ ἐκράτησα εἰς τοὺς κόλπους μου, καὶ ἐκλαύσαμεν ὁμοῦ.

Ἡ Ἄννα, σκαῖά καὶ ψυχρά, οὐδ' ἐπροσποιεῖτο τοῦλάχιστον συμπάθειαν.

Τὴν ἐπαύριον ἤκουσα ἅτι διαθήκη δὲν εὗρήθη, καὶ ὅτι ἡ ἀπλῆ δῆλωσίς μου ὅτι ἤμην νυμφευμένη μετὸν Κάρολον Τσέστερ οὐδὲν εἶχε κύρος.

Τὸ μόνον πρᾶγμα, ὅπερ ἠδύνατο ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν θέσιν μου ὡς συζύγου του, ἡ εἰσαγωγὴ μου ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον, μοῦ ἔλειπεν.

Ὁ σύζυγός μου ἀπεστρέφετο τὰς ἐθιμοταξίας, καὶ ἔκαμνε τὰς παρουσιάσεις του ἀπλοῦστατα, ὡς ἐξῆς: «Ἐλένη, ἀπ' ἐδῶ εἶνε ὁ κύριος, ἡ ἡ κυρία, δεῖνα.» Μὲ εἶχε μάλιστα παρουσιάσῃ εἰς τὴν οἰκογένειάν του κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, λέγων: «Λοιπὸν, Ἐλένη, ἰδοὺ εἴμεθα ὅλοι μαζί. Αὐτὴ εἶνε ἡ Ἄννα, αὐτὸς ὁ Γουλιέλμος κ' ἐκεῖνος ὁ μικρὸς ἐκεῖ, εἶνε ὁ Τζίμ. Ἦτο τὸ χαῖδεμένο τῆς καυμένης τῆς μητέρας».

ᾠ! ἤξευραν καλὰ ὅτι ἤμην σύζυγός του. Μόνον ἡ δίψα τοῦ χρυσοῦ τοὺς ἔκαμνε νὰ τὸ ἀρνοῦνται.

Μιὰ τῶν ἡμερῶν ἦλθον ἐνώπιόν μου — μοῦ ἐφάνησαν ὡς τρεῖς δαίμονες, — καὶ μετὰ διέταξαν νὰ σηκωθῶ καὶ φύγω ἀπὸ τὴν οἰκίαν, λαμβάνουσα καὶ τὰ τέκνα μου μαζί.

— Ἐδεῖξάμεν μεγάλην καλωσύνην εἰς ἐσᾶς, εἶπεν ὁ Γουλιέλμος, ἂν συλλογισθῆτε καλὰ-καλὰ τί εἴσθε. Ἀπεφασίσαμεν μίαν δωρεάν 150 λιρῶν διὰ ἐσᾶς, καὶ εἰμπορεῖτε νὰ βγάλετε τὸ ψωμί σας, ἐὰν θέλετε νὰ ἦσθε τιμίαι καὶ νὰ φέρεσθε καλὰ. Θὰ μετοικῆσωμεν αὐριον ἐδῶ, καί, ἐννοεῖται, ἡ Ἄννα δὲν ἔχει ἐν ὑποκειμένον καθὼς ἐσᾶς εἰς τὴν οἰκίαν τῆς. Ἡ ἄμαξα εἶνε εἰς τὴν θύραν.

Καὶ λέγων ταῦτα, μοὶ ἔτεινε μέγαν κύλινδρον χαρτονομισμάτων. Ἄμα ἔπαυσεν, ἠγέρθη ἐν τῇ ὀργῇ μου, καὶ τοῦ ἔρριψα τὰ χρήματα εἰς τὸ πρόσωπόν του.

— Ἄνθρωπε, ἔκραξα, εἰξεύρετε ὅτι εἶμαι ἡ σύζυγος τοῦ ἀδελφοῦ σας· εἰξεύρετε ὅτι ληστεῖτε τὰ ὄρφανά του. Ἐὰν ὁ νεκρὸς ἠδύνατο νὰ ἐπανέλθῃ, θὰ ἐξηγείρετο ἐναντίον σας τὴν στιγμὴν ταύτην, διὰ νὰ στιγματίσῃ τὸ ψεῦδός σας. ᾠ! σύζυγέ μου, σύζυγέ μου, ποῦ εἶσαι; ποῦ εἶσαι; ᾠ! ἀγάπη μου, δὲν δύνασαι νὰ ἐπανέλθῃς ὀπίσω εἰς ἐμέ;

Καὶ εἰς τὴν ἀγρίαν ταύτην κραυγὴν — κραυγὴν τὴν ὁποίαν οἱ ὀρφανισθέντες τόσον συχνὰ

ῥηγνύουσι ἐν τῇ παραφροσύνῃ τῆς ἀπελπίσας των, — ἀπάντησις ἦλθεν· ἐν ἡχηρὸν «Ἐδῶ εἶμαι!» μετὰ φωνὴν τὴν ὁποίαν ὅλοι ἐγνωρίζαμεν.

Ἐψηλὴ μορφή εἰσέδυσεν διὰ τῆς ἀνοικτῆς θύρας τῆς μεγάλης αἰθούσης, καὶ ἐστάθη ἐνώπιόν μας· ὁ Κάρολος Τσέστερ καὶ ὄχι ἄλλος.

Ἔστη ἀκίνητος, μετὸν ἓνα βραχίονα ὑψωμένον καὶ ἀπεστραμμένον, καὶ μετὸν ἄλλον δείκνυον τὸν ἀδελφόν του, τὸν Γουλιέλμον. Καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀνδρός, τὸν ὁποῖον ἐπίστευαν κείμενον εἰς τὸν τάφον του — τοῦ πνεύματός του εἰσακούσαντος τῆς προσευχῆς μου, φόβος καὶ τρόμος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτούς. Ὁ Γουλιέλμος ἔπεσε γονυκλινῆς, ὁ Ἰάκωβος, ἐν τῇ φυγῇ του, προσέκοψεν ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐξηπλώθη ἐπὶ τοῦ τάπητος· ἡ Ἄννα ἐκυριεύθη ὑπὸ ὑστερισμοῦ· ἀλλὰ τὰ παιδία παρὰ τὸ πλευρόν μου δὲν ἐγνωρίζαν τὸν φόβον. Ἐτρεῖξαν πρὸς αὐτόν, περιπτυσσόμενα τὰ γόνατά του, πηδῶντα εἰς τὸν τράχηλόν του καὶ φωνάζοντα χαρμωδῶς: «Ὁ πατέρας δὲν εἶνε πιά πεθαμμένος! Ὁ πατέρας ἦρθε πίσω!» Καὶ ὅταν οἱ βραχίονές του μετὰ περιπτύχθησαν, ἠσθάνθησαν ὅτι ἦλθεν ὀπίσω τῷ ὄντι, πῶθεν καὶ πῶς δὲν ἐτόλμων νὰ συλλογισθῶ.

Ἦτο ἐκεῖ. Ἐγώ, ἡ προσφιλές του σύζυγος, ἤμην εἰς τὰς ἀγκάλας του. Ἡ λύπη μου εἰς χάραν μετεβλήθη.

Τὰ ἐξῆς μοὶ διηγήθη ὕστερον:

«Ὅταν ἐγὼ μετέβην εἰς τὴν πόλιν, τηλεγράφημα τοῦ ἦλθε, καθιστῶν τὴν παρουσίαν του ἐπιτακτικὴν εἰς μεταλλεῖόν τι πόρρω ἀπέχον. Δὲν ἠδύνατο νὰ περιμένη τὴν ἐπάνοδόν μου, ἀλλ' ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς με ἐξηγουσαν τὸ πρᾶγμα, τὴν ὁποίαν ἀφῆκεν ἐπὶ τῆς μικρᾶς τραπέζης μου. Ἐν τῷ μεταξύ ἔργον τι ἔμεινεν ἀτελεῆς ἐν τῷ χημικῷ ἐργαστηρίῳ, καὶ τὸν μόνον ἄνθρωπον, ὃν ἐγνωρίζεν, εἰς οὗ τὴν φροντίδα θὰ ἐτόλμα ν' ἀναθέσῃ τὸ ἔργον τοῦτο, ἦτο ἰδιότροπός τις γέρον χημικὸς τῆς γειτονίας, ὅστις ἔζη μονήρη βίον ἐν τινι ἀποκεντρῷ οἰκίσκῳ, καὶ ὑπετίθετο ὅτι εἰργάζετο πρὸς ἀνακάλυψιν φαρμάκου τινος μακροζωίας. Εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἔστειλε παραγγελίαν, ἵνα συμπληρώσῃ τὸ ἔργον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐσυμβούλευσε ν' ἀλλάξῃ τὴν συνήθη ἐνδυμασίαν του ἀντὶ ἐκείνης, ἣν ἐφόρει συνήθως ἐργαζόμενος ὁ σύζυγός μου, καὶ ἐνεκα τῆς ὁποίας, μετὰ τὴν ἐπεληθούσαν ἀτυχῶς ἔκρηξιν, ἐξεληφθῆν τὸ εὖρεθὲν ἀπηνθηρακωμένον καὶ ἀγνώριστον πτώμα τοῦ γέροντος ὡς τὸ πτώμα τοῦ συζύγου μου.

Ἐν τῇ οἰκτρᾷ παραζάλῃ μου, δὲν εἶχα ἀναγνώσῃ οὐδεμίαν τῶν ἐπιστολῶν μου. Ἐκείνη τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀφήσῃ «δι' ἐμέ, καὶ ἄλλαι τὰς ὁποίας ἔστειλεν ἀπὸ τὰ μεταλλεῖα, ἔκειντο ἐν τῷ ἐπὶ τῆς τραπέζης κομψῷ δοχείῳ ὁμοῦ μετὰ τὰς μὴ ἀνοιχθείσας συλλυπητηρίου, τὰς ὁποίας εἶχα

διατάξῃ τὴν ὑπηρετρίαν μου ν' ἀποθέσῃ ἐκεῖ, καὶ μόνον ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν γενέθλιον πόλιν τοῦ ἔμαθα τὰ συμβεβηκότα.

Μεγάλη ἦτο ἡ ὀργή του, καὶ τρομερὰ ἠδύνατο νὰ εἶνε ἡ ἐκδίκησίς του, διότι ἀναμεταξύ των οἱ συγγενεῖς του εἶχαν καταστρέψῃ διαθήκην, τὴν ὁποίαν εἶχε κάμῃ καθ' ἡμέραν ἐγγενηθὴ τὸ πρῶτον τέκνον μας. Ἄλλ' ἐγὼ ἐπεκα-

λέσθην τὴν ἐπιείκειάν του. Ἦμην τόσον εὐτυχὴς ἡ ἰδίξ, ὥστε δὲν βαστοῦσεν ἡ ψυχὴ μου νὰ βλέπω καὶ τοὺς ἐχθροὺς μου ἀκόμη πάσχοντας πλέον τῶν τύψεων τοῦ συνειδότος, καὶ τῆς συναισθησεως ὅτι διὰ τῶν ἰδίων πράξεων των ἐστέρσαν ἑαυτοὺς διὰ πάντοτε τῆς ἀγάπης τοῦ ἀδελφοῦ των, καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ χρηματικῶν ὠφελημάτων.

[Μετάφρασις]

A. Π.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΡΑΓΚΑΒΗΣ

Σκιαγραφία

Ὁ Μπελέ, εἰς τῶν ἐνθουσιωδεδεσάτων καὶ ποιητικωτάτων τῆς Ἑλλάδος φίλων, ὁ ἐν πλήρει ἀκμῇ τοσοῦτον ἀδίκως τὸν βίον καταστρέψας, εἶχε τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας ἀνακαλύψῃ καὶ ἐκσκάψῃ τὴν Πύλιν τῆς Ἀκροπόλεως, τὴν κυρίαν εἰσοδον, τὴν πρὸς τὰ Προπύλαια ἄγουσαν. Συγκίνησις βαθεῖα εἶχε καταλάβῃ ἅπαντα τὸν ὀλίγον ἀλλ' ὑπὸ τόσον θερμῶς πρὸς τὴν ἀρχαιότητα ἔρωτος διαπνεόμενον κόσμον τῶν τότε Ἀθηναίων. Πάντες ἔτρεχον πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν, ἵνα ἴδωσι τὰς ἀνασκαφὰς καὶ μετ' αὐτῶν ἀνήλθε καὶ ὁ τότε ἐν Ἀθήναις διατρίβων Δουξ τοῦ Ὁμάλ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ῥαγκαβῆ.

— Καὶ τί εἶνε αὐτὴ ἡ θύρα; ἠρώτησε τὸν Ῥαγκαβῆν.

— Ἡ ἄγουσα εἰς τὸ Ἰνστιτούτον, ὕψηλότατε ἀπήνησεν ὁ Ῥαγκαβῆς, ὑπαινωτόμενος τὰς τιμὰς, αἵτινες ἀνέμενον ἐν Γαλλίᾳ τὸν Μπελέ ἐπὶ τῇ ἀνακαλύψει του.

Καὶ ἐμὲ ἂν ἠρώτα τις :

— Τί εἶναι αὐτό, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ ὑπερογδοηκονταετὲς διάστημα τῆς ζωῆς του καὶ διὰ τῶν εἰκοσιν ὀγκωδῶν τόμων του ἀνεκάλυψεν ὁ Ῥαγκαβῆς;

Θ' ἀπήνησεν :

— Εἶναι ἡ θύρα, δι' ἧς τὰ γράμματα εἰσῆλθον εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα, τὸ φιλολογικὸν πνεῦμα, ἡ γαλλικὴ χάρις, ὁ ἔρωσ πρὸς τὰς ξένας φιλολογίας.

Καὶ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς θύρας ταύτης θὰ ἐθεώρουν ὡς τὴν ὑπερτάτην δόξαν διὰ τὸν Ῥαγκαβῆν, καὶ τὸ σπουδαιότατον, ὡς τὴν ὑπερτάτην ἐκδούλευσιν αὐτοῦ πρὸς τὴν πατρίδα.

*

Καὶ τοῦτο διότι ὑπὲρ τὸν ἀρχαιολόγον, ὑπὲρ τὸν ποιητὴν, ὑπὲρ τὸν σπάνιον διανομέα τοῦ ἀγνωστάτου ἀττικῆ ἄλατος, ἐξαίρεται ἐν τῷ Ῥαγ-